

Klasické divadlo klasickým způsobem

Divadelní soubor Boženy Němcové Plzeň zahájil letošní Wintrův Rakovník se svou inscenací slavné hry Petera Shaffera Amadeus. Téměř dvou a půl hodinové drama patří k tomu nejambicióznějšímu, s čím divadlo kdy přišlo, jak ostatně v rozhovoru pro Zpravodaj prozradil režisér Vlastimil Fidler.

Ve vaší inscenaci Amadea se na scéně objevují jen dvě židle. Co vás baví na takovém minimalistickém pojetí?

Je to vyjádření určitého postoje, a sice, že obrovské drama se dá zahrát jen se dvěma židlemi. Měl jsem i představu výrazně jednodušších kostýmů, ale to by mě asi v souboru zabili, takže jsem trochu couvl. Pořídili jsme si tedy oblečení ve stylu rokoka a klasicismu, ale smysl by měl být v nějakém výrazu a v herectví, než ve složitých scénách, byť je nezatrucují. Jednou jsme měli na jevišti postel a říkali jsme si, jaká je to obrovská výprava. Nemám moc rád experimenty. Myslím si, že divadlo, i když neprofesionální, by mělo směřovat k vyjádření něčeho hercem, než něčím jiným. Tenhle směr je pro nás správný.

Říkal jste, že by vás herci asi zabili, kdybyste jim odepřel rokokové a klasicistní kostýmy. Souhlasí s vaším minimalistickým pojetím, nebo vás naopak někdy přemlouvají k větší výpravě?

Ne, v tomhle si silně rozumíme. Když jsme soubor před třinácti lety zakládali, ačkoliv naše myšlenky nebyly tak vznešené a vznosné, jak bychom je mohli prezentovat dnes, vždycky jsme chtěli dělat klasické divadlo, klasicky a s důrazem na herectví bez nějakých složitých věcí okolo. Je pravda, že s kostýmy jsme vždy silně zápasili. Máme dokonce jednu legendární vestu, která s výjimkou Noci na Karlštejně prošla snad všemi našimi inscenacemi, kvůli čemuž si ze mě dělali legraci. Nakonec jsme šli do kostýmů, a když jsem viděl, jak to vypadá, myslím si, že jsme udělali dobře.

Zmínil jste, že dáváte velký důraz na herectví. Musí být dlouhá cesta dovést soubor k tomu, aby uhrál tak dlouhou inscenaci jako Amadeus.

Některé zkoušky byly drsnější, hlavně počáteční. Předtím jsme hráli frašku, ne lehkou, ale používali jsme v ní jiný výraz. Převexlovat se na příběh bláznivého psychopata a latentního zloducha nebylo jednoduché. Nevím, jestli si to pak herci nepřečtou a nenaštvou se na mě, ale lámali jsme se docela dlouho. Jenže pak jsme chytili výraz, který se mi líbil, a už to šlo poměrně rychle.

Označil byste Amadea pro vás za ambiciózní inscenaci?

Amadeus je určitě jednou z ambiciózních inscenací. Máme střídavou dramaturgii. V divadle vedeme ideový spor, jestli bychom měli hrát náročnější hry nebo jen bavit diváky. Mám tendenci k tomu vytvářet inscenace, které by nás nějakým způsobem posouvaly. Na druhou stranu se nebráním fraškám, protože jsem zjistil, že jsou také hodně těžké, když se dělají pořádně. Naše dramaturgie tudíž osciluje a není nějak promyšlená. Chceme dělat věci klasickeho střihu, klasicky a s důrazem na herectví, protože experimentujících amatérských souborů je podle mě dost a já se v tom necítím dobře. Z ambicióznějších titulů jsme hráli Revizora, Čtrnáctého hraběte Gurneyho – což bylo

hrozné, zkoušeli jsme ho asi dva roky – z těch lehčích Na flámu a možná by mezi ně patřila také Noc na Karlštejně, která byla naší první inscenací a kterou jsme pak, asi po sedmi letech, obnovili. Není to tak, že bychom hráli ambiciózní titul pro ukojení nějakého libida umělců, ale skutečně chci, aby každá hra přinášela něco nového, abychom se s ní naučili něco dalšího. Ve fraškách musí fungovat čas. V Amadeovi musí fungovat výraz, přesvědčení a vědomí, proč ho děláme.

Několikrát tu padlo slovo "klasický". Co vy a klasická hudba, nebo v tomto případě spíš klasicistní?

Asi narážíte na to, že v inscenaci nezazní ani jeden tón. To byl záměr. Když jsme Amadea chystali, přemýšlel jsem o hudbě docela dost. Už jsem měl i vymyšlené, kde by se objevovala, ale pak mě napadla hříšná myšlenka: Proč hru nezinscenovat bez jediné reprodukované noty? Při pročítání scénáře a promyšlení jsem usoudil, že je to správný přístup. Jde tady totiž skutečně o drama a je jedno, jestli o drama muzikantů, činoherníků nebo vědců. Drama se může odehrávat v jakémkoliv prostředí. Když jsem svůj nápad sdělil souboru, mysleli si, že jsem se zbláznil. Pár lidí mi pak řeklo, že jim hudba při představení chyběla, ale pár mi jich zas řeklo, že to vůbec nevadilo. Že představení tak lépe směřovalo k tomu, o čem je. Autor hudbu v některých částech předepisuje, ale nebylo jí potřeba.

Jaký je váš osobní vztah k Mozartově hudbě?

Trvá velice dlouho. Mám jeho hudbu moc rád. Dokonce jsem byl před mnoha a mnoha lety v Rudolfinu na Requiem, které mám dokonce doma na staré vinylové desce. Jedna z mých prvních gramodesek byla navíc Malá noční hudba. O Mozartovi jsem přečetl asi tři nebo čtyři biografie, takže k němu mám z historického hlediska silný vztah. U inscenace Amadeus jsem se ale od něj oprostil a směřoval jsem k tomu, o čem by hra měla být. Byť mám jeho hudbu moc rád, vylíčili jsme Mozarta v ne úplně nejlepším světle, v jakém bychom ho dnes mohli vnímat.

PROGRAM

Čtvrtek 15. března 2018

10.00 – 11.00 hodin

Petr Matoušek/Petr Matoušek

ZBOROV ANEB

HRDINOVÉ BEZ PATOSU

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

13.00 – 14.00 hodin

Rozborový seminář Zborov...

19.00 – 20.50 hodin

Petr Matoušek/Petr Matoušek

VŠICHNI JSME HERCI...

ANEBO CO BY KDYBY

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

22.00 – 23.00 hodin

Rozborový seminář Všichni jsme herci...

Pátek 16. března 2018

14.00 – 16.10 hodin

Robin Hawdon/Andrea Smékalová

DOKONALÁ SVATBA

DVO Vznešený DIVOCH Vlašim

17.15 – 18.15 hodin

Rozborový seminář Dokonalá svatba

19.30 – 21.50 hodin

Rey Cooney/Petr Říha

PEKLO V HOTELU

WESTMINSTER

Dobřichovická divadelní společnost z.s.

23.00 – 24.00 hodin

Rozborový seminář Peklo v hotelu...

Sobota 17. března 2018

10.00 – 10.50 hodin

Charles Bukowski/David Slížek

O BÁSNÍKOVÍ

DIVADLO (bez záruky) PRAHA

12.30 – 13.30 hodin

Rozborový seminář O básníkovi

15.00 – 16.25 hodin

Mario Geraldí/Karel Purkar

ZLOMATKA

Divadelní spolek TYL Říčany

17.30 – 18.30 hodin

Rozborový seminář Zlomátka

19.00 – 20.20 hodin

Karel Čapek/V.A.D.

VÁLKA S MLOKY

V.A.D. Kladno

21.30 – 22.30 hodin

Rozborový seminář Válka s mloky

23.30 hodin

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ A ZAKONČENÍ
WINTROVA RAKOVNÍKA 2018

Divadelní soubor Boženy Němcové Plzeň

Peter Schaffer: Amadeus

Divadelní soubor Boženy Němcové z Plzně zahájil 42. ročník Wintrova Rakovníka svou inscenací hry Petera Shaffera Amadeus. Odvážná dramaturgická volba titulu je nesporně souboru ke cti. Shafferova hra, kterou napsal v roce 1980, hraná od té doby po celém světě, patří k těm, které se staly dědictvím světové dramatiky. Jde o bohatě strukturovanou textovou předlohu, která je dílem vpravdě dramatického básníka. Autor hry pojal jako strhující zpodobnění – retrospektivní vyprávění – Salieriho, dvorního komponisty na vídeňském dvoře Josefa II. Salieri diváky zavede do období, kdy do Vídně přichází Mozart, líčí období jeho vzestupu i pádu, dramatický vztah s jeho manželkou, vztah k ot-

ci etc. Především však vlastní vztah k Mozartovi a jeho božské hudbě, a to jako střet génia s průměrností, zažitých konvencí se světem fantazie, střet nesmrtelného boha a smrtelníka.

Soubor v režii Vlastimila Fidlerova pojal inscenaci v minimalistickém duchu, na jevišti bez dekorací, bez hudby. Z tohoto minimalismu se vymykají pouze náznaky dobových kostýmů a vlásenky. Původní textová předloha byla razantně krácena, a to i vypuštěním celých scén, krácením dlouhých monologů Salieriho. Chybí např. atraktivní scéna s uvítací skladbou Salieriho, kterou složil na počest Mozartova příjezdu do Vídně, ale také závěrečná scéna, v níž Salieri spáchá sebevraždu. Některé postavy hry jsou

sdruženy – Větríčky, manželku a žačku Salieriho, jakož i kavalíry hrají dvě herečky, aniž by byly dostatečně kostýmové či znakem odlišeny. Role Mozarta je obsazena ženou, což vyvolává řadu inscenačně neopodstatněných otázek.

Herecký projev zůstává především v deklamační rovině, patosu, někdy v expresi, křečovitém výrazu, v používání vnějškových výrazových prostředků. Postava Mozarta je vedena v rovině křečovitěho šílence. Chybí budování situací, vztahů mezi postavami, kýžená práce s tempem a rytmem inscenace. Ze hry se ztrácí v předloze obsažený humor. Vše plyne, vše je stejně důležité, a tak chtě nechtě představení upadá do stereotypu, který rozhodně nenapomáhá diváckému zaujetí, a tím ani kýženému dopadu myšlenkového sdělení inscenace. Z výše uvedených důvodů jsme, bohužel, nebyli svědky plnohodnotného divadelního zážitku.

Milan Strotzer

